

POSUDEK OPONENTA DIZERTAČNÍ PRÁCE

Jméno a příjmení doktoranda: **Mgr. Vojtěch Pavlík**

Doktorský studijní program: **Fyziologie a patofyziologie člověka**

Oponent dizertační práce: **prof. MUDr. Vladimír Resl, CSc**

Školitel: **prof. MUDr. Monika Arenbergerová Ph.D.**

Název dizertační práce:

Antimikrobiální, cytotoxické a antiproteinázové vlastnosti stříbra používaného pro léčbu chronických infikovaných ran

Aktuálnost zvoleného tématu:

V posledních dvou dekadách se značně rozšířily naše znalosti o problematice chronických ran. Došlo ke zlepšení diagnostiky klinické i přístrojové, širšímu poznání, co se morfoloogicky a biochemicky odehrává v jednotlivých fázích hojení rány. Rapidně přibývá informací o dějích na molekulární úrovni. V posledních létech se daří obracet i přístup k léčbě, která byla poznamenána neúměrnou polypragmasií, nedodržel se potřebný přístup k vlhkému hojení ran. Etiologickým, nebo komplikujícím faktorem chronických ran jsou pravidelně nejružnější bakterie. Samozřejmě se začala užívat škála nespecifických antibakteriálních prostředků (jod, chlornany, sulfonamidy, chlorhexidin, oktenidin, triklosan) a antibiotik. Bohužel opět narůstala polypragmasie a stále se zvyšuje nebezpečí rezistence na antibiotika. To vše přináší nebezpečí a nárůst alergických reakcí, zejména kontaktního ekzému. Redukce bakterií je v ráně terapeuticky žádoucí, ale stále se hledá optimální lokální prostředek. Stříbro, léčebně užívané po staletí má malý senzibilizační potenciál, mnohdy se rány skutečně hojí, ale klinik zná i stavy, kdy valný efekt nepřichází. Přípravky s obsahem stříbra jsou na trhu v různé podobě (krémy, masti, nanomateriály, součásti obvazů, polyuretanové kryty atd.). Je tedy velice žádoucí objektivně prokázat přínosnost, nebo škodlivost stříbra, nebo zda je tomu jinak u jeho různých chemických forem, nebo ve vztahu k fázím hojivého procesu.

Stanovené cíle a hypotézy:

Volba pracovních hypotéz předkladatelem disertace je správná, umožňuje nahlédnout a alespoň částečně odhalit širokou škálu problémů a navazujících vztahů, tj. antibakteriální působení, vliv na zánět, granulace, enzymatické aktivity v ráně a porovnání s jiným antibakteriálním prostředkem. Zvolené postupy je možné řádně statisticky zpracovat.

Metodika

Autor zvládl rozsáhlý soubor laboratorních postupů, přičemž všechny směřovaly k tomu, aby získal relevantní data. Testoval 4 typy léčebných prostředků, – krytů se stříbrem, ze kterých zhotovil výluhy, a ty byly posléze aplikovány na poměrně náročně připravené a kultivované čtverečky kůže ex vivo z vepřových uší. Pomocí markeru DNA imunofluorescencí a detekcí pomocí autometalografie stříbra byly vzorky zpracovány. Dále byly tyto, pro terapii již schválené, kryty aplikovány na ulcerace u pacientů a zafixovány. U těchto hospitalizovaných nemocných byly v procesu léčby provedeny 3 biopsie průbojníkem po znecitlivění 0., 2., 6., týden. Následně vzorky anonymně odečteny histopatologem, včetně stanovených šesti parametrů a pomocí skóre byly rány posouzeny. Dále byla prováděna zymografie in situ a zjišťována aktivita proteináz. Rovněž byla objektivně zhodnocena antimikrobiální efektivita všech 4 studovaných krytů a stanovena také jak se projevovala cytotoxicita na keratinocytech a fibroblastech. Navíc ke zhodnocení působení ještě zjišťováno i působení na DNA a genová exprese stresových genů, vyvolaná stříbrnými kryty. Práce je ještě doplněna sledováním vlivu stříbra na aktivitu proteináz ex vivo.

Zpracování získaných dat

Všechna data získaná pomocí pestrá škála mikroskopických, resp. histopatologických, mikrobiologických, biochemických, molekulárně biologických i genetických jsou pečlivě zpracována a objektivně věcně a statisticky zhodnocena s rozumnými závěry.

Práce s literaturou

V přehledu literatury kromě 3 vlastních publikací k tématu a jedné české jsou citovány pouze zahraniční tituly. Výběr literatury je moderní, odpovídá citační normě a zvolené problematice. Z vlastních prací, se bezprostředně předmětu dizertace týkají 3 publikace v zahraničních časopisech s IF a 8x měl příspěvek na kongresech v zahraničí. Kromě toho publikoval 9 dalších prací většinou s blízkým námětem hojení ran, rovněž s IF.

Nové poznatky závěr a sumární hodnocení práce

Přínosem práce je, jak autor prokázal, že kryty se stříbrem mají prokazatelnou antimikrobiální účinnost, i když tato není u všech zkoumaných preparátů identická. Zároveň bylo zjištěno, že přetrvává stříbro v ráně a následně je fagocytózou odstraňováno. Působí rovněž cytotoxicky a vykazuje antiproteinázovou aktivitu. Změny porovnal s použitím krytu s obsahem oktenidinu, který posléze doporučil jako vhodnější k léčbě, vzhledem k maturaci tkáně rány.

Z praxe známe, někdy velmi příznivý, jindy negativní, vliv na hojení rány, např. u Ialugenu. Zřejmě záleží na fázi, ve které se rána nachází. Také by bylo možné zkoumat rozdíly efektu a vstřebávání u akutních ran, neboť se v mnohém svými vlastnostmi od chronických liší. Optimální antiseptikum, resp. antibakteriální prostředek se hledá stále a velmi svízelně. Většinu antiseptik, antibiotik, chlorhexidin a mnohé další provází nežádoucí reakce. Stříbro málo senzibilizuje, méně vede ke kontaktním ekzémům, nebo urtikariím, často ránu zlepšuje, z čehož pramení jeho poměrná obliba. Práce poukázala, že je třeba sledovat v případě stříbrných preparátů jejich nežádoucí účinky, příp. je z léčebného arzenálu vyřadit. Použití obdobné pestré škály laboratorních metod, které předkladatel dizertace použil, může vypovědět mnoho při zpřesnění indikací a postupu hojení. Zjevně by se podobné metody měly stát standardem při zavádění nových topických preparátů.

Myslím, že v tomto směru předložená práce velmi přispěla k posunu možností a v přesnějším posuzování navrhovaných terapeutických přípravků.

Připomínky- poznámky - náměty

Připomínky nemám, spíše povzdech a smutek, že již nestačím spolupracovat s takto schopnými mladými lidmi z důvodu věku a finančních dotací a projektů. Ještě jsem stále zaměřen na bioinženýrské metody ve smyslu diagnostiky, mj. také v oblasti ran. Vidím také příznivý posun v laboratorních možnostech, o kterých se nám před 20 lety nesnilo. Bude-li p. magistr v dané oblasti ještě pracovat, tak odkazuji na moji habilitační knihu (Resl V. Hojení chronických ran, Grada Praha, 1997, s. 219, - s. 186, s. 197 antiseptika, Ag, Ialugen atd.) a to na část chemického vyšetřování spodiny ran. Zhotovili jsme tehdy skleněné zařízení spojené s vývěvou, které umožňovalo odběr transudátu ze spodiny vředu, což někdy může nahradit, ne příliš pacienty vítané biopsie. Za podobným účelem byly používány jako nosiče k chemickému vyšetřování (pozorován i jejich terapeutický efekt- nedokončeno) iontoměniče, užívané i ve formě membrán. Z nich bylo snadno možné získávat biologický materiál na vyšetření a zaměřit se na pH, úlohu iontů, osmotického tlaku aj. Při pokračování v práci bych doporučoval ještě více se zaměřit na jednotlivé fáze hojení rány (tj. fázi exudace, proliferace, remodelování a reepitelizaci, tj. fáze dle Hatze, Nemetha a na „leap-frog-hypothesis“ dle Woodleye, centrální úlohu makrofágů a vlivu cytokinů) ve vztahu k antiseptikům.

Práci doporučuji k obhajobě

V Plzni dne 24.2.2022

podpis oponenta dizertační práce

Prof. MUDr. Vladimír Resl, CSc.